

Společná pozice k revizi systému EU ETS

zpracovaná Greenpeace ČR a Centrem pro dopravu a energetiku s podporou Zeleného kruhu a Klimatické koalice

Shrnutí

Evropský systém obchodování s emisními povolenkami (EU ETS) musí zůstat pilířem klimatické a průmyslové politiky EU. Tento systém, jehož cílem je snížit emise skleníkových plynů prostřednictvím ceny uhlíku, stojí na zásadě „znečišťovatel platí“ a zároveň vytváří příjmy na podporu energetické transformace. Jde o klíčový nástroj pro podporu ekonomické odolnosti a energetické bezpečnosti Evropy, která dnes stále utrácí téměř 400 miliard eur ročně za dovoz fosilních paliv. Tím se ale vystavuje dvojímu riziku: zaprvé prohlubuje energetickou závislost na zemích, které ji stále častěji využívají jako zbraň pro geopolitické účely; a zadruhé uzamyká Evropu do globálního systému fosilních paliv, který je strukturálně zranitelný vůči otřesům, cenovým výkyvům a konfliktům. Nedávné události vedoucí k blokadě Hormuzského průlivu opět ukázaly, jak rychle se tato zranitelnost promítá do reálných ekonomických nákladů. Snížení této závislosti vyžaduje urychlení přechodu na čistou domácí energii a průmyslovou transformaci.

Právě tady hraje klíčovou roli efektivní mechanismus stanovení ceny uhlíku. Očekává se, že systém ETS přinese v letech 2026 až 2030 příjmy ve výši 120 až 150 miliard eur¹, což představuje jedinečnou příležitost k financování průmyslové transformace Evropy, investic do čistých technologií a infrastruktury a podpory domácností a zaměstnanců během této transformace. V době rostoucí globální konkurence v oblasti čistého průmyslu by oslabení systému ETS narušilo investiční jistotu, znevýhodnilo průkopníky a mohlo vést k odlivu investic do čistých technologií mimo EU.

Nadcházející revize systému ETS je proto klíčovou příležitostí k jeho posílení, nikoli oslabení, aby mohl zajistit rychlou dekarbonizaci a zároveň podpořit prosperitu a odolnost Evropy.

¹ Assuming an EUA price range of €75 to €95 [see CMW report](#)

Hlavní požadavky organizací pro nadcházející revizi EU ETS 1

1. Zachovat předvídatelnost a důvěryhodnost systému

Uhlíkový rozpočet systému ETS1 je do značné míry určován třemi nástroji: emisním stropem, lineárním redukčním faktorem (*Linear Reduction Factor, LRF*), který tento strop rok od roku snižuje, aby zajistil postupné snižování dostupnosti povolenek, a rezervou tržní stability (*Market Stability Reserve, MSR*), která odstraňuje přebytečné povolenky z trhu. Tyto mechanismy společně zajišťují dlouhodobou předvídatelnost, podporují důvěryhodnost systému a zajišťují ekonomickou opodstatněnost investic šetrných ke klimatu.

Hlavním zdrojem nestability na energetickém trhu je jeho přetrvávající závislost na dovážených fosilních palivech, která v případě geopolitické nestability způsobuje krátkodobé kolísání ceny fosilních paliv. Například v energetické krizi po rozpoutání ruské invaze na Ukrajinu skokově rostly ceny elektřiny v důsledku nárůstu ceny zemního plynu, který představoval hlavní palivo pro tzv. závěrné elektrárny. Podíl ceny emisní povolenky na tomto zdražení dosahoval cca 10 % a ani po odeznění krize [nepředstavuje podíl ceny EU ETS](#) více než 20 % celkové ceny elektřiny přičemž systém už obsahuje stabilizační mechanismy. Cenová nestabilita je důsledkem závislosti na importu fosilních zdrojů (často i ze států s nepřátelským postojem vůči EU), kvůli které kolísá i spotřeba uhlí, což vyvolává další poptávku po povolenkách. Tyto výkyvy nejsou vyvolané nastavením systému EU ETS a jeho parametrické úpravy ani potenciální cenový strop nemohou odstranit hlavní příčinu krátkodobých cenových výkyvů. Zavedení administrativního stropu na cenu povolenek, který by politici mohli měnit, by oslabilo předvídatelnost a důvěru, že se investice do nízkoemisních technologií vyplatí, a oslabilo motivaci k modernizaci ekonomiky. Dlouhodobá stabilita a předvídatelnost systému je pro fungování trhu důležitější než snaha krátkodobě eliminovat cenové výkyvy.

V nadcházejícím desetiletí není třeba reformovat způsob, jakým funguje emisní strop, lineární redukční faktor (LRF) ani rezerva tržní stability (MSR). K jakýmkoli změnám tohoto rámce je třeba přistupovat s maximální opatrností, protože jakékoliv zásahy do těchto mechanismů mohou ohrozit jak environmentální účinnost systému ETS, tak důvěru investorů v tento systém. Když průmysl začne náležitě snižovat emise uhlíku, v rámci cesty ke snížení emisí EU o 90 % do roku 2040 [bude v systému EU ETS přebytek povolenek až do roku 2036](#), pokud vycházíme z umírněných až realistických předpokladů dekarbonizace.

Výzvy ke snížení LRF a přesunu do MSR představují krátkozrakou průmyslovou i klimatickou politiku:

- **Stabilní a předvídatelný signál pro určování ceny uhlíku je nezbytný pro mobilizaci kapitálu pro čistý průmysl:** snížení LRF by oslabilo dlouhodobá očekávání ohledně ceny uhlíku a zpomalilo by investice do průmyslové transformace v době, kdy [90 % oznámených projektů pro čistý průmysl čeká na konečné investiční rozhodnutí](#). Navíc by znevýhodnilo ty, kteří již investovali v rámci současných pravidel, a naopak zvýhodnilo aktéry, kteří s transformací dosud otáleli. Takový krok by podkopal důvěryhodnost klimatické politiky EU a oddálil investice do dekarbonizace v době, kdy jsou nejvíce potřeba.
- **Snížení LRF by výrazně zvýšilo emise:** i malé snížení LRF má velké dlouhodobé dopady. Jeho snížení na 3,4 %, jak [bylo navrženo](#), by odložilo dosažení téměř nulových emisí z roku 2040 na rok 2043, což by umožnilo uvolnění přibližně jedné miliardy tun CO₂ navíc do atmosféry – to odpovídá dnešním celkovým ročním emisím Německa a Polska dohromady. Emise v rámci systému ETS by v roce 2040 byly přibližně dvakrát vyšší než při scénáři s 90% snížením.

Jakékoli dodatečné emise v rámci systému ETS by vyžadovaly hlubší škrty emisí jinde, čímž by se větší zátěž přesunula na sektory mimo systém ETS, kde jsou snahy o výraznější snižování emisí politicky náročné. Z těchto důvodů by LRF měla zůstat beze změny alespoň do roku 2036. Po roce 2036 lze LRF a emisní strop upravit tak, aby umožňovaly pouze **omezenou, postupně klesající úroveň zbytkových emisí**. Také jakékoliv úpravy rezervy tržní stability, ke kterým by došlo v případě, že by byl schválen [návrh na zrušení mechanismu zneplatnění](#), hrozí zásadním narušením rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu. Úpravy, které mají řešit obavy ohledně cenové předvídatelnosti, by měly být řešeny v rámci revize systému ETS jako součást vyváženého, soudržného a konzistentního balíčku, ne mimo něj.

2. Bezplatně přidělované povolenky zamezují investicím a je třeba je odstranit

Bezplatné přidělování emisních povolenek v EU bylo dlouho prezentováno jako dočasný nástroj k ochraně průmyslu před únikem uhlíku. [Empirické důkazy](#) naznačují, že k úniku v rámci celé ekonomiky nedošlo ve velkém nebo systematickém měřítku, i když byly v energeticky náročných odvětvích zjištěny některé sektorové a obchodní dopady. Po dvou dekádách fungování systému vidíme, že bezplatné povolenky v praxi pokrývají 90 % průmyslových emisí a staly se strukturálním rysem systému EU ETS, který tlumí signál ceny uhlíku a snižuje pobídky ke snižování emisí, čímž oslabuje celkovou účinnost a environmentální integritu systému.

V letech 2008 až 2021 obdržel těžký průmysl [bezplatně emisní povolenky v hodnotě přibližně 200 miliard eur](#), přičemž v části případů to pro příjemce znamenalo čistý zisk. Jen v roce 2024 bylo bezplatně přiděleno [téměř 500 milionů povolenek](#) v hodnotě přesahující 32 miliard eur. Jedná se o ušlé příjmy, které by jinak mohly financovat opatření v oblasti klimatu, sociální podporu a transformaci evropského hospodářství. Navzdory těmto dotacím upřednostňoval průmysl krátkodobé finanční zisky před dlouhodobými investicemi do zelené transformace.

Bezplatné přidělení bylo vždy zamýšleno jako dočasné, avšak v důsledku průmyslových zájmů došlo k jeho opakovanému prodloužení. **Aby byla obnovena integrita systému EU ETS a dodržen princip znečišťovatel platí, musí být bezplatné přidělení zcela zrušeno.** U produktů, na které se vztahuje uhlíkové vyrovnání na hranicích (CBAM), musí být dodržena plánovaná trajektorie postupného rušení. U sektorů EU ETS, na které se CBAM nevztahuje a u nichž se předpokládá riziko úniku uhlíku, včetně rafinérií a výrobců chemikálií, musí bezplatné přidělení skončit nejpozději v roce 2034 tím, že se do CBAM zahrnou další sektory jako např. Plasty.

Jakékoli zbývající bezplatné přidělení povolenek musí být striktně podmíněno dodatečnými, ověřitelnými investicemi do dekarbonizace. Jako vzor by mohla posloužit podmíněnost zavedená v rámci [CISAF](#) pro kompenzace cen elektřiny. Ta vyžaduje, aby společnosti provedly dodatečné investice do dekarbonizace výměnou za státní podporu. V systému ETS by však měl být tento princip uplatňován přísněji: bezplatné povolenky by měly být přidělovány pouze v případech, že společnosti prokáží dodatečné investice do dekarbonizace uvedené v pevných dekarbonizačních plánech v minimálně rovnocenné hodnotě. Kromě toho by do těchto podmínek měly být začleněny cíle v oblasti cirkulární ekonomiky a energetické účinnosti. Ačkoli ve většině dotačních programů chybí², cíle v oblasti sociální a spravedlivé transformace by měly být rovněž součástí reinvestic do dekarbonizace, například s cílem napomáhat pracovníkům při přizpůsobování se přechodu ke klimaticky neutrálním výrobním procesům.

3. Příjmy ze systému ETS: každé euro využít k urychlení transformace

Očekává se, že v letech 2026 až 2030 přinese systém EU ETS členským státům výnosy z aukcí ve výši 120–150 miliard EUR, přičemž fondy pro inovace a modernizaci mobilizují kumulativně dalších až 93 miliard EUR na klimatická opatření.

Vzhledem k tomu, že příjmy ze systému ETS¹ pravděpodobně v tomto období dosáhnou svého vrcholu a poté s poklesem emisí klesnou, oslabení systému ETS by nejen narušilo signál ceny uhlíku, **ale také by výrazně snížilo veřejné zdroje dostupné pro transformaci.** Zachování integrity systému ETS je proto zásadní jak pro podporu dekarbonizace, tak pro zajištění využití tohoto dočasného okna pro strategické investice.

² CAN Europe: [Lessons learned from Member States concerning social and environmental conditionalities in public finance for companies: A promising way forward?](#), 2026

Tyto výnosy musí být využívány transparentně a efektivně na podporu občanů, urychlení průmyslové transformace a financování infrastruktury, inovací a cílených nástrojů pro transformaci na národní i unijní úrovni.

V současné době se tak neděje. Ačkoli revidovaná směrnice o systému ETS vyžaduje, aby 100 % výnosů z dražeb bylo vynaloženo na účely související s klimatem, [transparentnost](#) ohledně způsobu využití těchto výnosů je stále [velmi omezená](#) a pouze malá část je výslovně určena na financování transformace. Například v Česku v roce 2026 [míří až 40 % výnosů](#) z povolenek na opatření, která nemají transformační povahu, jako je kompenzace nepřímých nákladů na elektřinu nebo dotace v zemědělství. Současný seznam způsobilých výdajových priorit je zastaralý a vyžaduje [zásadní revizi](#). Členské státy by rovněž měly být povinny pravidelně **zveřejňovat jasné, podrobné a srovnatelné informace o tom, jak jsou výnosy z systému ETS vynakládány**.

Proto požadujeme:

1. **Změnu směrnice o systému ETS tak, aby byly do ní zakotveny zásady dodatečnosti (adicionality) a „nezpůsobování významné újmy“ (DNSH) jako základní principy pro vynakládání výnosů z ETS.** Článek 10 odst. 3 by měl upřednostňovat politiky a investice, které přinášejí nejvyšší snížení emisí CO₂, a vyžadovat, aby všechna podporovaná opatření splňovala přísná kritéria týkající se adicionality a dopadu na klima. To musí výslovně vyloučit dotace na fosilní paliva a zabránit investicím, které vedou k uzamknutí do uhlíkové závislosti.
2. **Posílení monitorování, transparentnosti a vymáhání využívání výnosů z systému ETS členskými státy.** Komise by měla důsledně sledovat dodržování ustanovení o účelovém vázání výnosů z systému ETS, jasně posuzovat adicionality v klimatických výdajích členských států a vyžadovat, aby členské státy využívaly integrované národní zprávy o pokroku v oblasti energetiky a klimatu (NECPR) ke sledování toho, jak výnosy z systému ETS podporují zranitelné domácnosti, včetně příspěvků ke snižování energetické chudoby a dosahování úspor energie, a mezinárodního financování opatření v oblasti klimatu.

Kromě toho by příjmy ze systému ETS1 měly být použity na **tři hlavní priority**:

- **Podpora občanů a zajištění spravedlivé transformace**

Příjmy ze systému ETS se nesmějí stát pouhým mechanismem „vrácení peněz“ pro průmysl. Náklady na změnu klimatu a průmyslové znečištění nese společnost jako celek, a proto musí být i přínosy z příjmů systému ETS1 sdíleny v širším společenském měřítku. Významná část výnosů musí být směřována na podporu lidí v rámci této transformace, zejména domácností s nižšími příjmy a zranitelných skupin. To zahrnuje investice do renovace budov, čisté mobility, veřejné dopravy, cenově dostupného vytápění a chlazení z obnovitelných zdrojů, energetické účinnosti a cílené sociální podpory, aby se zajistilo, že ti, kteří jsou nejvíce vystaveni energetické a dopravní chudobě, nebudou opomenuti.

Existují dobré příklady členských států, které investují významnou část svých výnosů z dražeb v rámci systému ETS1 do sociální podpory, např. do vysoce cílené renovace (sociálního) bydlení, čímž dosahují jak snížení emisí, tak zlepšení kvality bydlení pro domácnosti s nízkými příjmy v Belgii a Francii.

V této souvislosti mohou výnosy z ETS1 rovněž přispět k **posílení investic v rámci Sociálního klimatického plánu**, doplnit využití výnosů z ETS2 a poskytnout členským státům další prostředky k řešení přetrvávajících problémů a na účinnou podporu zranitelných domácností. Výnosy z ETS by zároveň měly přispět k rozvoji průmyslových dodavatelských řetězců napříč Evropou, lépe využít silné stránky jednotlivých regionů a podpořit oblasti, které transformace zasahuje nejvíce.

- **Modernizační fond** by měl být zachován jako klíčový nástroj na podporu energetické transformace v členských státech EU s nižšími příjmy. [Nedávné trendy ve vyplácení](#) prostředků nicméně vyvolaly vážné obavy ohledně jeho účinnosti. Značná část financování totiž směřuje do investic, které nejsou v souladu s klimatickými, energetickými a environmentálními cíli EU. Aby fond plnil svůj hlavní účel, musí být výrazně posílen prostřednictvím přísnějšího řízení a jasného **ukončení podpory projektů v oblasti fosilních paliv**. Nastavení pravidel Modernizačního fondu by zároveň mělo zajistit dostatečnou podporu snižování energetické náročnosti u koncových uživatelů včetně domácností.
- Ohlášený evropský „**Investment Booster**“ by mohl představovat důležitý doplňkový nástroj na podporu regionů s nižší fiskální kapacitou a vyššími náklady na transformaci.
- Vhodným dodatečným zdrojem financí na podporu energetické transformace i zranitelných domácností založeném na principu znečišťovatel platí může být také zavedení [daně z nadměrných zisků společností vyrábějících a obchodujících s fosilními palivy](#).

- **Urychlení průmyslové transformace a zavádění obnovitelných zdrojů energie**

Rostoucí podíl výnosů ze systému ETS by měl být směřován na průmyslovou transformaci a rychlé zavádění obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím transparentních procesů. Širší přístup k výnosům ze systému ETS by měl být jasně podmíněn postupným rušením bezplatných povolenek, aby se plně promítl efekt ceny uhlíku. Podporujeme reformu Inovačního fondu systému ETS a zřízení Banky EU pro dekarbonizaci průmyslu, která se zaměří na investice do elektrifikace založené na obnovitelných zdrojích, úspor energie a surovin, rozvoje obnovitelných zdrojů a principů oběhového hospodářství v projektech čistého průmyslu. Nový přístup by měl vycházet ze zkušeností [Inovačního fondu ETS](#) a zároveň odstranit jeho dosavadní slabiny. Podpora by měla být přidělována prostřednictvím soutěžních aukcí a smluv, které odměňují největší snížení emisí za nejnižší náklady.

Veřejná podpora musí být vázána na jasné [podmínky](#): měřitelné výsledky dekarbonizace, investiční závazky, transparentnost, sociální cíle a ochranu práv zaměstnanců. Od příjemců by se mělo vyžadovat, aby předložili věrohodné plány transformace a aby podporu reinvestovali do průmyslové transformace namísto rozdělování nadměrných zisků.

Zároveň [by měl být reformován také Inovační fond EU ETS](#), aby bylo zajištěno, že jeho celkový rozpočet bude směřovat na skutečně transformativní řešení, jako je využívání čisté energie a zvyšování energetické účinnosti, ne primárně na projekty zachytávání a ukládání uhlíku (CCS) a zachytávání a využívání uhlíku (CCU), jak je tomu v současné době.

Zároveň nesmí být výnosy z systému ETS využívány k prodlužování závislosti na fosilních palivech. Zejména by měla být postupně ukončena podpora elektrifikace založené na fosilních palivech a kompenzace za spotřebu elektřiny z fosilních zdrojů. Současný systém kompenzace nepřímých nákladů je zásadně chybný. Tím, že kompenzuje spotřebu elektřiny bez ohledu na to, zda je založena na fosilních palivech, tento mechanismus oslabuje pobídky k elektrifikaci založené na obnovitelných zdrojích energie, postrádá transparentnost a je v jednotlivých členských státech prováděn nejednotně. Systém kompenzací nepřímých nákladů by proto měl být zásadně [reformován](#) a postupně zrušen.

- **Plnění mezinárodních závazků EU v oblasti financování klimatických opatření**

Významná část výnosů ze systému ETS by měla být vyčleněna na mezinárodní financování opatření v oblasti klimatu. EU se opakovaně zavázala podporovat rozvojové země v provádění Pařížské dohody a přizpůsobování se rostoucím dopadům změny klimatu. Tyto závazky je nyní třeba naplnit konkrétním financováním.

Využití výnosů z ETS na mezinárodní financování opatření v oblasti klimatu není jen otázkou spravedlnosti a solidarity; je také zásadní pro evropskou klimatickou diplomacii, geopolitickou důvěryhodnost a úspěch globálních opatření v oblasti klimatu. Rozšíření působnosti systému ETS na všechny odlétající lety a všechny mezinárodní plavby (viz níže) by mohlo být obzvláště vhodné pro podporu dekarbonizace v partnerských zemích mimo EU.

4. Ochrana systému ETS před kompenzacemi (offsettingem) a odstraňováním uhlíku (removals)

Kompenzace emisí nesmí mít v systému EU ETS žádné místo. **Mezinárodní kredity by podle článku 6 Pařížské dohody neměly být za žádných okolností do systému ETS připuštěny.** EU již zažila škody způsobené kompenzacemi: během 3. fáze (2013–2020) systému ETS [zaplavilo trh více než 1,6 miliard kreditů](#) vygenerovaných na základě Kjótského protokolu, což oslabilo cenu uhlíku a o několik let oddálilo snižování emisí.

Tyto kredity podkopaly jak environmentální integritu, tak důvěryhodnost systému, přičemž mnohé z nich nepřinesly žádné skutečné přínosy pro klima. [Nedávná analýza](#) nedává žádný důvod se domnívat, že by se kredity podle článku 6 chovaly jinak. Znovuotevření systému ETS mezinárodním kompenzacím by opět oslabilo motivaci evropského průmyslu k dekarbonizaci, připravilo by členské státy o příjmy z ETS a hrozilo by dotováním konkurentů mimo EU.

Trvalé odstraňování uhlíku (removals) by rovněž nemělo být přímo integrováno do systému ETS. Možnost kompenzovat emise prostřednictvím pohlcení by systém ETS opět proměnilo v kompenzační schéma a oslabilo by jeho primární účel: skutečné snižování emisí. To by bylo obzvláště problematické vzhledem k tomu, že významné množství emisí z průmyslu, energetiky a dopravy lze do značné míry redukovat v rámci systému ETS. Významným problémem jsou také náklady na technologie odstraňování uhlíku z atmosféry.

Trvalé způsoby odstraňování, jako je zachytávání a ukládání biogenního uhlíku (BioCCS) nebo zachytávání a ukládání uhlíku přímo ze vzduchu (DACCS), jsou stále mnohem dražší než cena emisních povolenek (BioCCS: 150–200 EUR a DACCS 500–1 000 EUR za tunu, oproti ceně emisních povolenek 65–90 EUR na začátku roku 2026). Přínos těchto opatření je v současnosti příliš nákladný a nízký na to, aby nahradil redukci emisí v rámci ETS1. Současná certifikační pravidla v CRCF zatím nezaručují environmentální integritu ani trvalost, ani nezajišťují skutečné odstranění emisí z atmosféry. Vhodnou rolí systému ETS proto není využívat odstranění uhlíku jako kompenzace. Výnosy z ETS ale mohou být využity na podporu výzkumu, inovací a financování kvalitních projektů v oblasti odstranění emisí uhlíku.

5. Ukončit nulové hodnocení emisí pro samostatnou výrobu elektřiny z lesní biomasy

Spalování pevné biomasy v zařízeních spadajících do systému ETS1 [se postupně zvyšuje, a to jak v absolutních, tak v relativních číslech](#). V roce 2024 představovalo více než pětinu celkových emisí ze stacionárních zařízení v rámci systému ETS1. Předpoklad uhlíkové neutrality v systému ETS neodráží reálné dopady, včetně úbytku zásob uhlíku v lesích, nižší sekvence uhlíku a nepřímých změn ve využívání půdy. Osvobození spalování pevné biomasy v elektrárnách od povinnosti nakupovat povolenky vytváří v rámci systému ETS nežádoucí pobídku k nahrazování fosilních paliv biomasou získanou neudržitelným způsobem. Spalování dřevní biomasy za účelem výroby elektřiny přitom [v krátkodobém horizontu způsobuje vyšší emise než uhlí](#), přičemž uhlíkový dluh přetrvává až sto let, pokud se les skutečně obnoví. Omezení spalování pevné biomasy v elektrárnách spadajících do systému ETS1 by proto mělo být jednou z priorit této revize. V časovém horizontu stanoveném Pařížskou dohodou mají dopady jedné molekuly CO₂ v atmosféře stejný charakter bez ohledu na to, zda pochází ze stromu, nebo z barelu ropy.

Povinnost nákupu emisních povolenek se i nadále nebude vztahovat na bioplynové a biometanové stanice ani na spalování biomasy v zařízeních pro kombinovanou výrobu tepla a elektřiny v soustavách dálkového vytápění. Měla by však být zahájena diskuse o budoucím koncepčním a postupném zahrnutí spalování biomasy, např. v podobě zahrnutí nových zařízení či pozitivní motivace provozovatelů, kteří prokáží dlouhodobou udržitelnost biomasy. Samozřejmostí musí být také u bioplynových a biometanových stanic dodržování základních povinností (reporting, monitoring) v oblasti emisí metanu.

6. Rozšíření působnosti systému ETS1 na všechny mezinárodní lety, mezinárodní plavby a menší plavidla a spalování odpadů

Rozšíření působnosti systému EU ETS je nezbytné k posílení zásady „znečišťovatel platí“ a zajištění toho, aby všechny významné zdroje emisí spravedlivě přispívaly k plnění klimatických cílů EU. Rozšíření cen uhlíku na nedostatečně regulovaná odvětví, jako je letecká a námořní doprava a nakládání s odpady, by zlepšilo environmentální integritu, posílilo pobídky k dekarbonizaci a generovalo dodatečné příjmy na podporu průmyslové transformace, energetické bezpečnosti a cílů oběhového hospodářství v Evropě.

- Systém ETS pokrývá **pouze 15 %** celkového dopadu **leteckého** odvětví na klima, jelikož se vztahuje výhradně na lety mezi letišti v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a pouze na emise CO₂, přičemž nezahrnuje žádné jiné dopady než emise CO₂. Rozšíření systému ETS alespoň na všechny emise CO₂ z letů odlétajících z letišť v EHP by do roku 2030 mohlo přinést dalších **9 miliard** EUR ročně a zahrnout do systému **dalších 80 Mt emisí CO₂**, ve srovnání se současnými 64 Mt. Kromě toho požadujeme zahrnutí soukromých letadel do systému ETS v plném rozsahu (odlétající i přilétající lety) a zrušení minimální prahové hodnoty emisí. Letecký sektor musí převzít odpovědnost za celý svůj dopad na klima. EU by proto měla v rámci systému ETS postupně zohledňovat i ověřené neuhlíkové dopady letectví, včetně kondenzačních stop, a promítat je do ceny uhlíku.
- Přestože systém ETS pro **námořní dopravu** v roce 2024 pokrýval pouze 50 % emisí z plaveb mimo EHP, vygeneroval příjmy ve výši **2 miliardy EUR**. Rozšíření jeho působnosti na veškeré emise z těchto plaveb a zahrnutí menších plavidel o hrubé tonáži 400–5 000, která ročně emitují **17,8 Mt CO₂**, by posílilo pobídky k přechodu na čistší technologie.
- Trvalé vyloučení **spaloven a zařízení pro energetické využívání odpadů** ze systému EU ETS oslabuje jeho klimatickou účinnost a vysílá zkreslený cenový signál, který je v rozporu s hierarchií nakládání s odpady v EU. Vzhledem k tomu, že spalování odpadů produkuje významné emise skleníkových plynů a často ničí recyklovatelné a znovu použitelné materiály, je jeho zahrnutí do systému ETS nezbytné pro posílení klimatických ambicí, podporu cílů oběhového hospodářství a motivaci k předcházení vzniku odpadů, opětovnému použití a recyklaci namísto znečišťujících způsobů likvidace.

Zařazení spalování do systému EU ETS [by snížilo emise CO₂ o 4 až 7 milionů tun v roce 2030](#), přičemž v roce 2040 by tento pokles dosáhl až 18 až 32 milionů tun. Paralelně musí být **zatíženy emise metanu ze skládkování odpadů** (ať už skrze zvyšování skládkovacích poplatků nebo přímé zpoplatnění emisí) a zachován zákaz skládkování biologicky rozložitelných a recyklovatelných odpadů. Zatížení spalování odpadů nesmí zvýhodnit skládkování, které je v hierarchii nakládání s odpady úplně nejnižší a má nejhorší dopady na klima.

7. Nezahrnovat žádné aspekty systému ETS2 do revize systému EU ETS v roce 2026

Systém ETS2 nemá být podle platné právní úpravy předmětem této revize systému EU ETS a neměl by proto být ani předmětem jednání. Systém ETS2 zatím nebyl spuštěn a jeho revize je naplánována na rok 2028, proto nesmí být revize v roce 2026 zneužita k jeho oslabení. ETS2 byl již výrazně oslaben jednoročním odkladem a reformou MSR2. Další odklad a revize klíčových prvků ETS2 by podstatně oslabily schopnost této politiky realizovat opatření v oblasti klimatu a oslabily by regulační stabilitu, na kterou se podniky a domácnosti spoléhají při přijímání dlouhodobých investičních rozhodnutí. [Nevládní organizace i progresivní průmyslové odvětví](#) vyzvali politiky, aby ETS2 neoslabovali a místo toho se zaměřili na opatření, která zvýší sociální spravedlnost a environmentální účinnost systému EU ETS. Přezkum ETS2 v roce 2028 bude důležitou příležitostí k posílení tohoto systému.

Pro více informací kontaktujte:

Miriam Macurová, Greenpeace ČR, miriam.macurova@greenpeace.org, 771 154 362

Heda Čepelová, Centrum pro dopravu a energetiku, heda.cepelova@cde-org.cz, 731 072 634

Štěpán Vizi, Centrum pro dopravu a energetiku, stepan.vizi@cde-org.cz, 770 164 203